

Meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ tegevus „Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusesse tehnikasse; ressursijuhtimissüsteemide ja toetavate IT-rakenduste toetamine”

JUHEND TAOTLUSE ja ÄRIPLAANI KOOSTAMISEKS

(Jaanuar 2018)

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	3
2. TAOTLUSEGA ESITATAV INFORMATSIOON	4
2.1 Taotlusest peab selguma.....	4
2.2 Taotluse lisad.....	4
3. ÄRIPLAAN	5
3.1. Kokkuvõte.....	5
3.2. Ettevõtte info ja kirjeldus, äriidee ja eesmärgid.....	5
3.3. Tegevuskoht	5
3.4. Tooted ja teenused	5
3.5. Turuanalüüs.....	5
3.6. Strateegia ja tegevusplaan	5
3.7. Riskid ja nende juhtimine	5
4. RESSURSIÄÄSTU PROJEKT	6
4.1. Ressursisäästu projekti kirjeldus.....	6
4.2. Innovaatilisus.....	6
4.3. Projekti avalikustamisega seotud tegevused	6
4.4. Detailne ressursikasutuse analüüs.....	6
4.5. Projekti riskianalüüs.....	7
4.6. Projekti seireplaan	7
5. FINANTS-JA RESSURSIKASUTUSE ANALÜÜS	7
5.1 Finants-ja ressursikasutuse analüüsi põhimõtted	7
5.2 Finants-ja ressursikasutuse analüüsi koostamine	9

5.2.1 Projekti finantseerimiskava (Tabel1)	9
5.2.2 Tegevustulud ja –kulud (Tabel 2).....	10
5.2.3 Projekti jätkusuutlikkus (Tabel 3)	10
5.2.4. Projekti tundlikkuse analüüs (Tabel 4).....	11
5.2.5 Ressursitootlikkuse kasv (Tabel 5).....	11
5.2.6 Ressursikasutuse paranemine (Tabel 6)	11
5.2.7 Projekti kuluefektiivsus (Tabel 7)	11
5.2.8 Arvutuste ülevaade.....	12
5.2.9 Ettevõtte kogu majandustegevuse jätkusuutlikkus (Tabel 8)	12
6. PROJEKTI TOETUSE ARVUTAMINE	12

1. SISSEJUHATUS

Käesolev juhend on abiks investeringutoetuse taotluse koostamiseks vastavalt Keskkonnaministri 04.07.2016 määrusele nr 22 „Toetuse andmise tingimused meetme „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus” tegevuse „Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusasse tehnikasse; ressursijuhtimissüsteemide ja toetavate IT-rakenduste toetamine” jaoks avatud taotlemise korral” (edaspidi „TAT”, määrus leitav [siit](#), seletuskiri leitav [siit](#)). Samuti on juhendis kirjas põhimõtted äriplaani koostamiseks, mis on taotluse kohustuslik lisa.

Toetuse taotluses ning lisatud dokumentides esitatud informatsioon peab olema piisavalt põhjalik ja ajakohane, et SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi KIK) saaks taotlust hinnata vastavalt TAT-is ning selle alusel koostatud hindamisjuhendis (leitav [siit](#)) toodud vastavus- ja valikukriteeriumitele, milleks on:

- projektiga kaasnev ressursitootlikkuse kasv (hindamisjuhendi p 2.1, vastavuskriteerium 1);
- projekti innovaativsus (hindamisjuhendi p 2.2, vastavuskriteerium 2);
- projektiga kaasnev ressursikasutuse paranemine (hindamisjuhendi p. 3.2, valikukriteerium 1);
- projekti kuluefektiivsus (hindamisjuhendi p 3.3, valikukriteerium 2);
- taotleja suutlikkus projekti ellu viia ja projekti põhjendatus (hindamisjuhendi p 3.5, valikukriteerium 3).

Taotlusele lisatakse projekti kirjeldav detailne ressursikasutuse analüüs, mis on koostatud vastavalt meetme 4.3 tegevuse nr 4.3.4 „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine“ määruse lisale (leitav [siit](#)) (edaspidi „detailne ressursikasutuse analüüs“).

Kõik arvutused, mis puudutavad TAT-is nimetatud vastavus- ja valikukriteeriumeid, peavad tuginema detailsele ressursikasutuse analüüsile. Juhul kui arvutused või taotlus erineb detailses ressursikasutuse analüüsis toodust, peab taotleja seda põhjendama. Vastavalt TAT § 11 lõikele 4 võib detailne ressursikasutuse analüüs olla kuni 3 aastat vana, kuid taotluse juurde lisatavad kalkulatsioonid ja informatsioon peavad kajastama taotluse esitamise hetkeseisu.

Taotlusega koos esitatakse käesoleva juhendi järgi koostatud äriplaani. See peab andma ülevaate ettevõttest ja selle jätkusuutlikkusest. Samuti põhjendatakse äriplaanis toetuse summa suuruse kujunemist, sh kuidas on arvestatud riigiabi reeglitega.

Taotletav toetus on riigiabi, mida reguleerib [vähese tähtsusega abi](#) (edaspidi VTA) määrus või [üldise grupierandi määrus](#) (edaspidi GBER). Taotleja peab hindama ja vajadusel põhjendama planeeritava projekti sobivust TAT § 6, 8 ja 9 riigiabi meetmetele. Täiendav info riigiabi kohta on leitav [siit](#).

Juhime tähelepanu ettevõtjatele, kes tegutsevad kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise sektoris (vt [kalanduse VTA määrus nr 717/2014 art 2 \(1\)\(a\)](#)). Nimetatud ettevõtetele ei kehti horisontaalne VTA määrus, mille alusel antakse abi ressursitõhususe toetusprogrammis aluseks oleva TAT järgi. Soovitame sellistel ettevõtjatel võtta KIKiga ühendust enne taotluse koostamisega alustamist, et selgitada välja võimalused toetuse saamiseks.

2. TAOTLUSEGA ESITATAV INFORMATSIOON

Käesolev juhend on mõeldud selleks, et lihtsustada taotlemist sh taotluse andmete sisestamist struktuuritoetuste E-toetuse infokeskkonda ning koostada dokumente, mis tuleb taotluse koosseisus esitada.

E-toetusele pääseb ligi <http://etoetus.struktuurifondid.ee/>. Sisse tuleb logida ID-kaardiga.

Taotlus ei tohi sisaldada teostamisel olevaid või teostatud töid.

Taotluskeskkonnas on kohustuslikud väljad, mis on kehtestatud rahandusministeeriumi poolt ning täiendavad meetmepõhised lisaväljad, mille ülevaade on järgnevas tabelis. **Lisaväljade juures märgitud (?) nuppude all on juhised lahtri sisu täitmiseks või lisafailide üles laadimiseks.**

Nimekiri taotluse väljadest on leitav KIK-i kodulehelt.

2.1 Taotlusest peab selguma

- projekti eesmärk ja tulemus ning tulemuste seotus toetuse andmise eesmärgiga;
- projekti innovaativsus
- projekti tulemusnäitaja sihttase, projekti väljundnäitajad ning projekti tegevustega loodavad väljundid;
- toetuse kasutamise ajakava;
- teavitushüpete täitmiseks kavandatud tegevused;
- projekti teostatavus sh eelarve põhjendatus ning projekti positiivne keskkonnamõju;
- projekti vastavus ettevõtte põhitegevusele ([EMTAK kood](#));
- valitud riigiabi liik (VTA, regionaalabi, keskkonnakaitseks antav abi, energiatõhususeks antav abi) koos taotlejapoolsete põhjendustega, miks on valitud abiliik projektile sobiv.

2.2 Taotluse lisad

- Projekti tegevusega seotud kinnisasja, maatüki või ehitise või nende osa omandiõigust või eelnimetatute kasutusõigust tõendav dokument, mis kehtib projekti abikõlblikkuse perioodil ja 5 aasta jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu.
- Teave taotleja ettevõtte suuruse kohta koos arvutustega vastavalt [EK juhendile](#) ning vajadusel VKE deklaratsioon.
- Projekti sisule vastav detailse ressursikasutuse analüüsi aruanne ning vajadusel selle uuendus (sh ressursisäästuprojekti seireplaan), mis on koostatud vastavalt [juhendile](#).
- Taotleja äriplaan.
- Ressursisäästu projekti finants- ja ressursikasutuse analüüs.
- Keskkonnamõju hindamise aruanne, kui see on antud tegevuse korral seaduse alusel nõutav.
- Alginvesteeringu selgitused, juhul kui toetust taotletakse regionaalabi tingimuste järgi.
- Projekti hangete plaan
- Projekti rahastamiskava ja omafinantseeringu suutlikkust tõendavad materjalid:
- Tavaprojekti ja keskkonnasõbraliku (sh energiatõhusama) projekti maksumuse vahe kalkulatsioon vastavalt üldise grupierandi määruse artiklitele 36 ja 38, juhul kui toetust taotletakse tegevustele, mis käivad selle alla.
- Projekti seireplaan sh IKT võimaluste kasutamine andmekorje lihtsustamiseks
- Taotleja viimase kolme majandusaasta keskmine müügitulu taotletavas põhi- või kõrvaltegevuses
- Projekti meeskonna kirjeldus ja võtmeisikute CVd

3. ÄRIPLAAN

Taotlusele lisatakse ettevõtte äriplaani, mis kajastab arusaadavalt ettevõtte olukorda ning hõlmab ka taotluses sisalduvat projekti. Koostatav dokument peab sisaldama vähemalt järgmisi peatükke:

3.1. Kokkuvõte

Esitletakse lühidalt kokkuvõtte äriplaani, mis annab lühiülevaate ettevõttest, jätkusuutlikkusest ja taotluses sisalduvast projektist ning selle mõjust ettevõtte majandustegevusele.

3.2. Ettevõtte info ja kirjeldus, äriidee ja eesmärgid

Kirjeldatakse ettevõtet ja sellega seonduvat.

3.3. Tegevuskoht

Selgitatakse, kas tegevuskoht on Eesti ning antakse ülevaade tootmistegevusega seotud asukohast (kinnistust). Selgitatakse, kas planeeritav projekt toimub taotleja omandis oleva hoonestatud või hoonestamata kinnistul või on taotluse esitamise ajaks maa omanikuga sõlmitud maa kasutusõiguse lepingu projekti tegevuse elluviimiseks, kehtivusega minimaalselt 5 aastat pärast projekti elluviimist ja abikõlblikkuse perioodi lõppu.

3.4. Tooted ja teenused

Antakse ülevaade ettevõtte või toomisüksuse toodetest ja teenustest ning sellest, kuidas need on projektiga seotud. Tuuakse välja toodete ja teenuste liigitus vastavalt EMTAK 2008 koodidele. Antakse ülevaade müügitulust, sh kui suur on taotletava projektiga otseselt seotud põhitegevuse või kõrvaltegevuse kolme viimase majandusaasta müügitulu ja ettevõtte viimase majandusaasta müügitulu planeeritava projekti tegevuskohtas.

3.5. Turuanalüüs

Kirjeldatakse peamisi kliente, turuosa, turuseisu, konkurentsituatsiooni ning ettevõtte poolt pakutavate toodete konkurentsieelist tagamaks ettevõtte pikaajaline jätkusuutlikkus.

3.6. Strateegia ja tegevusplaan

Kirjeldatakse kogu ettevõtte lähiaastate strateegiat ja tegevusplaani. Peatükist peab selguma ka projekti põhjendus. Kirjeldatakse, milline on projektieelne olukord, miks on projekti teostamine vajalik, mis on projekti eesmärk ning kas ja kuidas see vastab ettevõtte põhitegevusele. Samuti selgitatakse, millised on oodatavad tulemused, kuidas on tulemused seotud toetuse andmise eesmärgiga ning kuidas aitab projekt kaasa ettevõtte eesmärkide täitmisele ning äriplaani realiseerimisele.

3.7. Riskid ja nende juhtimine

Kirjeldatakse kogu ettevõtte riske ja riskijuhtimist.

4. RESSURSIÄÄSTU PROJEKT

Ressursiäästu projekti hinnatakse vastavalt keskkonnaministeeriumi hindamisjuhendile. Seega peab taotlusest ja sellele lisatud detailse ressursikasutuse analüüsi aruandest selguma hindamisjuhendi punktide 2.1, 2.2, 3.2, 3.3 ja 3.5 järgi projekti ressursitootlikkuse, ressursikasutuse paranemise, kuluefektiivsuse, innovaatsilisuse, ettevõtte jätkusuutlikkuse ning projekti põhjendatuse hindamiseks vajalik informatsioon. Juhend on kättesaadav [siit](#)

4.1. Ressursiäästu projekti kirjeldus

Planeeritavat projekti kirjeldatakse e-toetuse keskkonnas asuvates taotluse lahtrites ning lisades lisainformatsiooni eraldi failidena. Taotluskeskkonnas esitletakse projekti eesmärki, ajaplaani, eelarvet, rahastamise allikaid, hangete läbiviimise plaani, projekti meeskonda jms olulist informatsiooni.

Lahtrite sisu on kohta on täpsemat informatsiooni võimalik saada kui vajutada (?) nupule.

Eraldi dokumendina lisatakse projekti hangete plaan, kus selgub vajalike hangete nimekiri, nende läbiviimise ajaplaan ning hangete omavaheline ajaline seos.

Juhime tähelepanu, et struktuuritoetusest rahastatavad hankelepingud peavad olema sõlmitud efektiivset konkurentsi kasutades (avatud hanked) ning minimaalselt vastama riigihangete seaduse §3 nõuetele. Hangete läbiviimise juhendmaterjal on kättesaadav KIKi kodulehel <https://www.kik.ee/et/elluviimine/struktuurivahendite-projektide-elluviimine/hanked>.

Eraldi dokumendina lisatakse projektimeeskonna kirjeldus koos võtmeisikute nimedega ning rollidega projektis. Lisatakse ka võtmeisikute CV-d.

Eraldi dokumendina lisatakse projekti seireplaani koos kirjeldusega, kuidas on kavandatud projekti tulemuste hindamiseks vajalike andmete kogumine. Antakse ülevaade kuidas planeeritakse projekti tulemusi kasutada ja millises vormis hakatakse esitama projektijärgseid aruandeid sh IKT lahenduste kasutamine.

4.2. Innovaatsilisus

Taotlusest peab selguma projekti innovaatsilisus vastavalt TAT § 5 lõikele 1.

Toetuse andmise eesmärk on suurendada ressursitootlikust ettevõtetes innovaatsiliste tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõtu kaudu. Vastavalt hindamisjuhendi p. 2.2 loetakse innovaatsilisuse vastavuskriteerium täidetuks, kui taotluse hindamisel selgub, et selles kirjeldatud tehnoloogiline lahendus on ettevõttest ja tootmisprotsessist lähtudes innovaatsiline (eelkõige toote- ja protsessiinnovatsioon). Taotluses põhjendatakse, kuidas ja miks on taotleja hinnangul projekt innovaatsiline tuginedes mh. ka detailsele ressursikasutuse analüüsile. Selgitused kantakse taotluses vastavasse lahtrisse ja lisatakse vajadusel eraldi failina.

4.3. Projekti avalikustamisega seotud tegevused

Kirjeldatakse projekti avalikustamisega seotud tegevuste plaani ja planeeritavaid toiminguid.

Struktuuritoetust saavad projektid on kohustuslik tähistada EL sümboliga. Juhend on leitav [siit](#).

4.4. Detailne ressursikasutuse analüüs

Detailne ressursikasutuse analüüs lisatakse eraldi failina.

Vastavas lahtris kirjeldatakse lühidalt ressursiäästu projekti, millele toetust taotletakse ning täpsustatakse, kas on toimunud muudatusi võrreldes detailses ressursikasutuse analüüsis näidatuga. Kui muudatusi on toimunud, selgitatakse nende põhjused ning lisatakse uued ja asjakohased arvutused. Täiendavalt kirjeldatakse valitud toodanguühikut ning põhjendatakse selle valikut.

Taotlusvormis täidetakse projekti väljund- ja tulemusnäitajate lahtrid. Algtasemed märgitakse alati 0.

4.5. Projekti riskianalüüs

Kirjeldatakse ja analüüsitakse projektiga kaasnevaid riske (sh. tehnoloogilised ja mitte-tehnoloogilised riskid, sisemised ja välimised riskid), mis võivad mõjutada ressursisäästu, toote kvaliteeti, toodangu mahtu, tootmiskindlust jms. Kirjeldatakse peamisi maandamistegevusi.

Kirjeldatakse, millised on peamised projekti arendamist takistavad tegurid (sh kas toetusel on ergutav mõju). Kirjeldatakse projektimeeskonda (eelkõige meeskonna komplekteeritust ning liikmete rolle projekti teostamisel). Kirjeldatakse, milline on projekti positiivne keskkonnamõju ja kuidas selle saavutamine tagatakse.

4.6. Projekti seireplaan

Kirjeldatakse projekti mõõdikud ja indikaatorid ning seostatakse need planeeritava andmekorje mehhanismiga. Mõistlik on nimetatud näitajatena kasutada andmeid, mida ettevõtte regulaarselt nagunii kogub ja juhtimisotsuste langetamiseks kasutab.

Oluline on, et juba taotluse faasis oleks läbimõeldud ka projekti seire korralduslik pool. Soovituslik on kasutada projekti tulemuste registreerimiseks IKT lahendusi nt eraldi andmekihti koos seire ja mõõteseadmetega. See lihtsustab toetuse saaja hilisemat aruandluskohustust.

Vajadusel on seirelahenduse hankimine lülitada investeringuprojekti koosseisu ning kirjeldada projekti eelarves.

5. FINANTS-JA RESSURSIKASUTUSE ANALÜÜS

5.1 Finants-ja ressursikasutuse analüüsi põhimõtted

Ülevaade finants-ja ressursikasutuse analüüsist (FRA) esitatakse Exceli dokumendina, kus kõik arvutusvalemid ja viited on kontrollimiseks avatud ning sisestamisõigus dokumenti on tagatud. Kaitsesõnadega või ilma arvutusvalemite ja viideteta Exceli dokumenti hindamiseks ei aktsepteerita.

Exceli mudelis kasutatud sisend- ja tulemandmete argumenteeritud majanduslikud põhjendused esitatakse käesoleva peatüki alampunktides. Need peavad aitama luua arusaama kavandatud projektist ja taotleja kui terviku majanduslikust seisust.

KIK-il on õigus küsida taotlejalt kõiki taotlust toetavaid dokumente, arvutusi ja selgitusi, et veenduda esitatud FRA adekvaatsuses ja selle kooskõlas projekti eesmärkidega.

FRA tulemus koosneb **omavahel seotud analüüsi tabelitest** (taotleja enda vormil), mis esitatakse Exceli mudelis.

Tabel 1 – Projekti finantseerimiskava

Tabel 2 – Tegevustulud ja -kulud (baasstsenaarium, projekti stsenaarium, juurdekasvuline stsenaarium)

Tabel 3 – Projekti jätkusuutlikkus (juurdekasvuline stsenaarium)

Tabel 4 – Projekti tundlikkuse analüüs (juurdekasvuline stsenaarium)

Tabel 5 - Ressursitootlikkuse kasv

Tabel 6 – Ressursikasutuse paranemine

Tabel 7 – Projekti kuluefektiivsus

Tabel 8 – Ettevõtte kogu majandustegevuse jätkusuutlikkus

FRA arvestusperiood hõlmab projektile eelnenud kolme majandusaastat, projekti elluviimise perioodi ja elluviimise perioodile järgnevat perioodi. Elluviimise perioodile järgnev periood peab võrduma projekti (investeeringu) vara kasuliku elueaga (detailses ressursikasutuse analüüsis toodud ressursisäästu perioodiga)¹.

FRA koostatakse jooksevhindades.

FRA aluseks võetakse Rahandusministeeriumi poolt koostatud makromajanduslikud sisendandmed (n. tarbijahinnaindeks), mis on avaldatud struktuurifondide veebilehel http://www.struktuurifondid.ee/et/makro_naitajad või rahandusministeeriumi veebilehel kõige hilisemas versioonis.

FRA koostamisel on lubatud aluseks võtta ka teisi avalikustatud majandusnäitajaid, tingimusel, et esitatakse kasutamise vajalikkuse selged põhjendused ja kasutatud näitajate avaliku asukoha viited.

Kindlasti:

- Määratletakse finantsanalüüsi objekt ja kirjeldatakse stsenaariumid - millised tulud/kulud on analüüsi tegemisel arvesse võetud, kas ja kuidas on projektiga seotud tulud/kulud eraldatud muust majandustegevusest.
- Esitatakse tulu/kulu kalkulatsioonide majanduslikud põhjendused ja selgitused tulu/kulu liikide kaupa, sh tulu/kulu prognoosimisel kasutatud eeldused.
- Esitatakse põhjendused ja selgitused prognoosis kajastatud projekti elluviimisega seotud tulude/kulude muutuste kohta (projekti juurdekasvulised tulud ja kulud).

Analüüsitabelite stsenaariumid:

- Baasstsenaariumis kajastatakse taotleja kogutegevuse või projektiga seotud tegevuste tulude ja kulude prognoosi ilma projektita (st tulude ja kulude prognoos juhul, kui projekti ei viida ellu). Ühtlasi peab selguma ressursikasutus enne projekti.
- Projekti stsenaariumis kajastatakse baasstsenaariumi tulude ja kulude prognoosi koos investeeringuprojektiga (st tulude ja kulude prognoos juhul, kui projekt viiakse ellu). Ühtlasi peab selguma ressursikasutus pärast projekti.
- Juurdekasvulises stsenaariumis kajastatakse baasstsenaariumi ja projekti stsenaariumi erinevust (*incremental method*). Kui baasstsenaariumit põhjendatult ei koostata, siis on juurdekasvuline stsenaarium võrdne projekti stsenaariumiga.

---

¹ Keskkonnaministri 28.06.2016 määruse nr 17 „Toetuse andmise tingimused meetmes „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus, tegevuse „Energia- ja ressursiauditite läbiviimine” jaoks avatud taotlemise korral“ Lisas 1 p 4.5 nõuded ressursiauditile

5.2 Finants-ja ressursikasutuse analüüsi koostamine

5.2.1 Projekti finantseerimiskava (Tabel1)

Projekti finantseerimiskavast peab selguma projekti eelarve, ajakava, finantseerimisallikad, sh omafinantseering.

Projekti eelarves näidatakse ainult selle projektiga seotud investeeringukulud kavandatud tegevuste lõikes. **Projekti ajakavas** näidatakse investeeringukulud aastate lõikes, mil need realselt tekivad.

Investeeringute abikõlblikkus peab olema kooskõlas TAT-i §-ga 8.

Kõik investeeringukulud tuleb esitada ilma käibemaksuta, välja arvatud juhul, kui käibemaks ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav.

Kui projekti käigus planeeritakse tegevusi, mille kulu ei ole TAT-i mõttes abikõlblik, kuid mille elluviimine projekti tegevuste raames on majanduslikult põhjendatud, eristatakse algse investeeringu kulust abikõlblik ja abikõlbmatu osa ning põhjendatakse seda.

Finantseerimisallikatena näidatakse kogu projekti finantseerimise vahendeid.

Taotleja omavahendid- vaba käibekapital.

Struktuurifondide toetus – taotluses kajastatud struktuuritoetuse suurus.

Laenud – projekti finantseerimiseks võetavad laenud kasutusse võtmise aastal (mitte laenu tagasimaksed). Selgitusena esitatakse eeldatavate laenuingimuste informatsioon .

Projekti omafinantseeringuna mõistetakse rahalise kate tagamist kõigi nende kulude jaoks, mida projekti toetusega ei rahastata, sh nii abikõlblikud kui abikõlbmatud kulud ja lisanduv käibemaks. Omafinantseeringu arvestamiseks on oluline jälgida GBER artiklite 36 ja 38 nõudeid projekti abikõlblike kulude määramise osas. Täpsemalt juhendi punktis 6.

Toetuse saaja kohustus on tagada rahaline kate kõigi projekti kulude jaoks, välja arvatud projekti toetusega kaetavad kulud, kusjuures omafinantseeringuna ei käsitleta teisi riigi, Euroopa Liidu institutsioonide ja fondide ning kohaliku omavalitsuse üksuse antud abi.

Omafinantseeringu olemasolu tõendamine:

- Omavahendite olemasolu tõendatakse viimase kinnitatud majandusaasta aruande ja taotleja kinnituskirjaga.
- Omafinantseeringuks planeeritava laenu võimet (laenu põhiosa ja intresside tagasimakse võimet) on analüüsitakse projekti ja ettevõtte terviku finantsilise jätkusuutlikkuse ja krediitvõimelisuse analüüsi käigus.
- Kolmandate osapoolte rahastamise korral on esitatakse rahastajate kinnituskirjad. Krediitiasutuse rahastamise korral on KIK-il õigus küsida krediitkomitee siduvat otsust projekti rahastamiseks, kus kajastuks laenu sihtotstarve, summa, väljamaksete periood, põhiosa maksegraafik, tagastamise tähtaeg, laenuintress ja muu asjakohane info.

Omafinantseeringu kateks planeeritava laenu tingimused peavad vastama turutingimustele (laenuperiood, laenu põhisumma tagasimaksete struktuur, maksepuhkus ja marginaal).

5.2.2 Tegevustulud ja -kulud (Tabel 2)

Tegevustulu ja -kulu prognoosimisel võetakse arvesse investeeringu mõju toetuse taotlejale, st tegevustulu ja tegevuskulu prognoosid koostatakse eraldi nii baasstsenaariumi kui projekti stsenaariumi korral.

Müügitulu eristatakse EMTAK koodide kaupa. Baasstsenaariumist näidatakse viimase 3 majandusaasta keskmine müügitulu põhitegevuses või kõrvaltegevuses. Samuti antakse ülevaade, milline on ettevõtte viimase majandusaasta müügitulu planeeritava projekti tegevuskohas ning kas tegevuskohaks on Eesti (TAT § 11 lg 2 punkt 2);

Projekti mõju näitab juurdekasvuline stsenaarium. Projektiga seotud tulude ja kulude suurenemise või vähenemise (juurdekasvuliste tulude/kulude) kohta lisatakse selgitus.

Tabeli 2 baas- ja projekti stsenaariumis peab selgelt eristuma taotluse fookuses olev tootmisüksus ja sisendressursid, mille väärtuseid (tootmismaht, tooteühiku müügihind, ressursside kogused ja ühikmaksumus, jm.), tuleb kasutada sisendina ressurssisäästu lävend- ja valikukriteeriumite arvutustes (tabelid 5,6,7).

Tegevustulud ja -kulud esitatakse ilma käibemaksuta ning prognoosimisel arvestatakse tegelike rahaliste tulude ja kuludega.

Käibekapitali muutu tegevustulu ja tegevuskulu prognoosidele ei lisata.

Tegevustulud näidatakse tululiikude kaupa ja selgitatakse tulude prognoosimise eeldused. Tegevustulude prognoos peab põhinema realistlikul nõudlusanalüüsil.

Tegevuskulud arvestatakse järgmiste kululiikide kaupa:

- Muutuvkulud. Käideldavatest mahtudest sõltuvad: energiakulu, keskkonnatasud, transpordikulud; ja varade mahust sõltuvad: seadmete hoolduse teenus ja materjalid.
- Püsikulud. Tööjõukulu, administratiivkulud, sisse ostetavad teenused, töövahendite kulud, muud tegevuskulud.

Iga muutus tuleb siduda majanduslikult põhjendatud tegevusnäitajatega (tarbimise maht, varade maht). Ülejäänud kulud (kulum, finantseerimiskulud, maksud jne) ei kuulu tegevuskulude kalkulatsiooni hulka.

5.2.3 Projekti jätkusuutlikkus (Tabel 3)

Projekti finantsiline jätkusuutlikkus loetakse tõendatuks, kui projekti kumulatiivne rahavoog on igal aastal vähemalt 0 või positiivne.

Selleks võrreldakse investeeringu arvestusperioodil sissetulevaid rahavoogusid väljaminevate rahavoogudega.

Sissetulevate rahavoogude hulka kuuluvad:

- projekti toetus
- omavahendid

- võetav laen
- tegevustulu

Väljaminevate rahavoogude hulka kuuluvad:

- investeeringukulud
- tagasimakstav laen koos intressidega
- tegevuskulu

Intressid ja laenu põhiosa tagasimaksed kajastatakse juhul, kui projekti finantseerimiseks kasutatakse laenu. Kui jätkusuutlikkuse tagamiseks on vajalik kasutada käibekrediiti rahavoona, siis kalkuleeritakse selle tagastamine koos intressidega väljamineva rahavoona.

5.2.4. Projekti tundlikkuse analüüs (Tabel 4)

Projekti tundlikkuse analüüs põhineb eelnevalt koostatud riskianalüüsil p 4.5. Tundlikkuse analüüsist peab selguma valitud muutujate (säästu avaldumise määra, projekti investeeringu, jooksvate kulude taseme, investeeringutoetuse määra jms) mõju projekti tasuvusele (IRR, NPV jne).

5.2.5 Ressursitootlikkuse kasv (Tabel 5)

Ressursitootlikkuse kasvu nõue loetakse täidetuks, kui projekti tulemusena suureneb ettevõtte ressursitootlikkus, millega kaasneb rahaline sääst (Hindamisjuhend p 2.1, vastavuskriteerium 1). Ressursitootlikkuse kasv arvutatakse vastavalt hindamisjuhendile ning arvutuse tulemus lisatakse taotlusvormi vastavasse lahtrisse.

Tabel 5 arvutustes kasutatavad väärtused tuleb läbi valemite siduda FRA töölehega 2 "Tegevustulud ja -kulud" ning põhjendada kui väärtused erinevad detailse ressursikasutuse analüüsis toodudust. Vt. ka arvutuse näidet KIKi kodulehel <https://www.kik.ee/et/toetatav-tegevus/ettevotete-ressursitohusus>.

5.2.6 Ressursikasutuse paranemine (Tabel 6)

Ressursikasutuse arvestuse põhjal peab selguma projekti elluviimisel saavutatav ressursisääst projektile eelnenud olukorra (baasstsenaarium) ning projektile järgnenud olukorra (projekti stsenaarium) võrdluses (Hindamisjuhend p 3.2, valikukriteerium 1).

Ressursikasutuse paranemine arvutatakse vastavalt Hindamisjuhendile ning arvutuse tulemus lisatakse taotlusvormi vastavasse lahtrisse.

Tabel 6 arvutustes kasutatavad väärtused tuleb läbi valemite siduda FRA töölehega 2 "Tegevustulud ja -kulud" ning põhjendada kui väärtused erinevad detailse ressursikasutuse analüüsis toodudust. Vt. ka arvutuse näidet KIKi kodulehel <https://www.kik.ee/et/toetatav-tegevus/ettevotete-ressursitohusus>.

5.2.7 Projekti kuluefektiivsus (Tabel 7)

Projekti kuluefektiivsuse arvutuskäigust peab selguma toetuse võimendav efekt mida väljendab investeeringu kasuliku eluea jooksul saavutatava ressursisäästu ja toetussumma suhe (Hindamisjuhend p 3.3, valikukriteerium 2).

Projekti kuluefektiivsus arvutatakse vastavalt hindamisjuhendile ning arvutuse tulemus lisatakse taotlusvormi vastavasse lahtrisse. Tabel 7 arvutustes kasutatavad väärtused tuleb läbi valemite siduda FRA töölehega 2 "Tegevustulud ja -kulud" ning põhjendada kui väärtused erinevad detailse ressursikasutuse analüüsis toodudust. Vt. ka arvutuse näidet KIKi kodulehel <https://www.kik.ee/et/toetatav-tegevus/ettevotete-ressursitohusus>

5.2.8 Arvutuste ülevaade

	Viide	Sisendressursi maksumus	Toodangu hind
Ressursitootlikkuse kasv	Hindamisjuhend § 2.1 (vastavuskriteerium 1)	Projekti kasuliku eluea keskmine	Projekti kasuliku eluea keskmine
Ressursikasutuse paranemine	Hindamisjuhend § 3.2 (valikukriteerium 1)	Fikseeritud viimas(t)e aasta(te) tasemel	Ei arvuta
Projekti kuluefektiivsus	Hindamisjuhend § 3.3 (valikukriteerium 2)	Fikseeritud viimas(t)e aasta(te) tasemel	Ei arvuta
Ressursisäästu projekti finantsanalüüs	Ressursianalüüsite läbiviimise nõuded, Toetuse andmise tingimused	Jooksev	Jooksev
Kogu ettevõtte tasandi finantsanalüüs	Hindamisjuhend § 3.3 (valikukriteerium 3)	Jooksev	Jooksev

5.2.9 Ettevõtte kogu majandustegevuse jätkusuutlikkus (Tabel 8)

Taotleja tegevust loetakse tõendatuna jätkusuutlikuks, kui ettevõtte terviku kumulatiivne rahavoog on igal aastal vähemalt 0 või positiivne. Selleks võrreldakse arvestusperioodil sissetulevaid rahavoogusid väljaminevate rahavoogudega.

Ettevõtte terviku majandustegevuse jätkusuutlikkuse hindamisel tuleb võetakse arvesse kõik ettevõtja tegevusega seotud rahalised tulud ja kulud ning arvestatakse ka projekti mõjudega, st lisatakse projektiga seotud uued tegevuskulud ja -tulud ning projekti mõju jätkuvatele tegevustele (kuludele-tuludele). Arvesse võetakse nii projektiga seotud investeeringud kui muud arvestusperioodil kavandatavad investeeringud.

Ettevõtte terviku majandustegevuse rahavoogude prognoosi lisatakse taotlusele esitamise aastale eelnenud kolme eelarveaasta rahalised tulud-kulud, mis peavad vastama majandusaasta aruannetele.

Intressid ja laenu põhiosa tagasimaksud kajastatakse juhul, kui projekti finantseerimiseks kasutatakse laenu ning juhul, kui varasemalt on võetud laene. Kirjeldatakse võetud kohustuste tingimusi (intress, tagastamise tähtaeg, tagasimaksegraafik).

Kui jätkusuutlikkuse tagamiseks on vajalik kasutada käibekrediiti rahavoona, siis kalkuleeritakse selle koos intressidega tagastamine väljamineva rahavoona.

6. PROJEKTI TOETUSE ARVUTAMINE

Projektile antav toetus on riigiabi ning seega on vaja toetuse summa määramisel lähtuda TAT §-ist 9 ja riigiabi reeglistikust www.fin.ee/riigiabi.

Vastavalt TAT-ile antakse toetust VTA-na, regionaalabina või keskkonnakaitseks antava abina GBER artiklite 36 ja 38 järgi. Taotleja valib ja põhjendab millist riigiabi vormi on taotlemisel kasutatud. Valik tehakse projektis sisalduvate tegevuste iseloomu arvestades.

Juhime tähelepanu ettevõtjatele, kes tegutsevad kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamise sektoris (vt kalanduse VTA määrus nr 717/2014 art 2 (1)(a)). Nimetatud ettevõtetele ei kehti horisontaalne VTA määrus, mille järgi antakse abi käesoleva toetusprogrammi aluseks oleva TAT järgi. Soovitame sellistel ettevõtjatel võtta KIKiga ühendust enne taotluse koostamisega alustamist, et selgitada välja võimalused toetuse saamiseks.

Vähese tähtsusega abi

VTA on kõige lihtsam vorm maksimaalse toetussumma arvutamiseks. Abikõlblikud kulud on sel juhul kõik projekti kulud, mis vastavad TAT-i tingimustele. Oluline on, et ettevõtte abilimiit ei ole ületatud (kuni 200,000 eurot viimase 3.a. jooksul kokku). Seda saab kontrollida rahandusministeeriumi kodulehelt www.fin.ee/riigiabi sisestades ettevõtte registrikoodi.

Toetus on VTA, kui toetuse summa selle eraldamise eelarveaastal koos kahe varasema eelarve aasta toetusega ei ületa 200 000 eurot ettevõtja kohta, mille puhul järgitakse Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1-8) ja konkurentsiseaduse § 33 tingimusi.

Regionaalabi

Regionaalabi saab anda tegevustele, mis vastavad regionaalabi tingimustele GBER artiklis 14. Oluline on järgida, et mõisteid kasutatakse GBER määruse tingimustel. Regionaalabi saab anda alginvesteeringule, mis on investeering materiaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamisega, olemasoleva ettevõtte tootmisvõimsuse suurendamisega, ettevõtte toodangu mitmekesistamisega toodetega, mida ei ole veel ettevõttes toodetud või olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega.

Tootmisprotsessi põhjalikuks muutmiseks antud abi korral peavad abikõlblikud kulud ületama ajakohastatava tegevusega seotud vara kulumit eelneva kolme majandusaasta jooksul. Olemasoleva ettevõtte tegevuse mitmekesistamiseks antud abi puhul peavad abikõlblikud kulud ületama vähemalt 200% võrra uuesti kasutatava vara arvestuslikku väärtust, mis on registreeritud tööde algusele eelnevalt majandusaastal. Taotleja peab selgitama, miks tuleb projekti tulemusena tehtavat investeeringut võtta kui tootmisprotsessi täielikku ümberkorraldamist.

Taotlemise hetke peab taotleja kinnitama, et vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 14 lõikele 16, ei ole kahe aasta jooksul enne abitaotluse esitamist toimunud ümberpaigutamist ettevõttesse, kuhu tehakse taotletud abi alusel algne investeering. Samuti kaasneb kohustus, et sellist ümberpaigutamist ei tohi teha kuni kahe aasta jooksul pärast seda, kui investeering, mille jaoks abi taotleti, on lõpule viidud (Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks. Muudetud komisjoni määrusega (EL) 2017/1084, 14. juuni 2017)

Keskkonnakaitseks ja energiatõhususeks antav abi

Keskkonnakaitse on GBER tähenduses igasugune tegevus, mis on kavandatud looduskeskkonnale või loodusvaradele tekitatud kahju heastamiseks või kahjustuste ärahoidmiseks abisaaja enda tegevuse abil,

kõnealuste kahjustuste ohu vähendamiseks või loodusvarade tõhusama kasutamise edendamiseks, sealhulgas energia säästmise meetmed ja taastuvenergiaallikate kasutamine.

Energiatõhusus on säästetud energia hulk, mis määratakse mõõtes/hinnates tarbimist enne ja pärast energiatõhususe parendamise meetme rakendamist, tagades samas energiatarbimist mõjutavate välistingimuste normaliseerimise.

TAT-i järgi antakse keskkonnakaitse abi artiklite 36 ja art 38 järgi.

Artikli 36 järgi on abikõlblikud täiendavad investeeringukulud, mis võimaldavad teha liidu keskkonnakaitsealastest normatiivides nõutust rohkem või liidu normatiivide puudumise korral saavutada ettevõttes varasemast kõrgem keskkonnakaitse tase. Kui keskkonnakaitse tehtava investeeringu kulusid saab investeeringu kogukuludes määratleda eraldiseisva investeeringuna, on abikõlblikud kõnealused keskkonnakaitsega seonduvad kulud. Kõigil muudel juhtudel määratletakse keskkonnakaitse tehtava investeeringu kulud, viidates sarnasele, kuid vähem keskkonnasõbralikule investeeringule, mida oleks olnud võimalik teha ilma abita. Mõlema investeeringu kulude vahe moodustab keskkonnakaitsega seotud abikõlblikud kulud.

Artikli 38 järgi on abikõlblikud täiendavad investeerimiskulud, mis on vajalikud suurema energiatõhususe saavutamiseks. Kui energiatõhususse tehtava investeeringu kulusid saab investeeringu kogukuludes määratleda eraldiseisva investeeringuna, on abikõlblikud kõnealused energiasäästuga seonduvad kulud. Kõigil muudel juhtudel määratletakse energiatõhususse tehtava investeeringu kulud, viidates sarnasele, kuid vähem energiatõhusale investeeringule, mida oleks olnud võimalik teha ilma abita. Mõlema investeeringu kulude vahe alusel määratletakse energiatõhususega seotud kulud, mis on abikõlblikud.

EL üldise grupierandi määrus leitav [siit](#).

Tabel 2. Toetuse määra lihtsustatud tabel.

	Toetuse määr abikõlblikest kuludest vastavalt EL üldise grupierandi määrusele			
	Vähese tähtsusega abi (kogu projekti kulu abikõlblik)	Regionaali art. 14 (kogu projekti kulu abikõlblik)	Energia-tõhususeks antav abi, art. 38 (osa projektist abikõlblik)	Keskkonnakaitseks antav abi, art. 36 (osa projektist abikõlblik)
Väike-ettevõtja	50%	45%	65%*	75%*
Keskmise suurusega ettevõtja	50%	35%	55%*	65%*
Suur-ettevõtja	50%	25%	45%*	55%*

* toetuse maksimaalne määr on igal juhul maksimaalselt 50% projekti kogukuludest

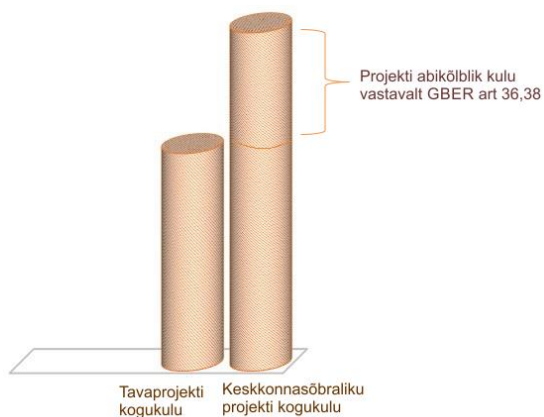
Ettevõtte suuruse määratlemine

Euroopa Komisjoni määruse nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (nn grupierandi määrus) määruse Lisa I artikkel 2 defineerib ettevõtteid järgmiselt:

- Väikesteks ettevõteteks loetakse need ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 50 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot.

- Keskmise suurusega ettevõteteks loetakse ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.
- Suureettevõtteks loetakse ettevõtted, millel on rohkem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ületab 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ületab 43 miljonit eurot.

Täpsustav ning täiendav juhend ettevõtte suuruse määramise kohta on kättesaadav [siit](#)

Joonis 1 Tavaprojekti ja keskkonnasõbraliku projekti võrdluses abikõlbliku kulu määramine